Sitran keskeiset huomiot

Vuoden 2020 valtion talousarvioehdotuksen toimenpiteet ja haasteet ilmastotavoitteiden ja hiilineutraalin Suomen edistämiseksi erityisesti työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla

24.10.2019

Saara Tamminen
Johtava asiantuntija, PhD Econ., Ilmastoratkaisut
Sitra

SITRA

Sitran keskeiset huomiot

1. Esityksessä on ilmastotoimia edistäviä elementtejä, kuitenkin kokonaisuutena arvioituna ne **jäävät selkeästi vajaaksi siitä, millä polulla hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä pitäisi olla**.
2. Panostukset ilmastotoimiin monilta osin pienehköjä, **suuret kokonaisuudet** kuten energiaverotus ja tuet päästöjä aiheuttavalle toiminnalle **jäävät lähes koskemattomiksi**.
3. Ilmastotoimien kiireellisyyden takia olisi oleellista, että kaikkien julkisten toimien **ilmastovaikutuksia arvioitaisiin jo talousarviota laadittaessa** mahdollisimman kattavasti.
4. **Kestävän kehityksen verouudistus on tärkeä osa ilmastotoimia.** Erityisesti energiaverojen ja liikenteen verojen uudistus sen osana tulisi tehdä nopeasti ja mahdollisimman vaikuttavasti.
5. Lisäpanostukset **tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien** suuntaamiseksi **vähäpäästöisten ratkaisujen ja kiertotalouden edistämiseen** kannatettavia.
6. Mahdollisia tarpeita alueellisiin **rakennetukiin ilmastotoimien – ja ilmastonmuutoksen vaikutuksista** tulisi arvioida.

SITRA

Ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen vaativat nopeita ja tehokkaita julkisia toimenpiteitä

- Meillä on kiire saada päästöt alas ja suojella luonnon monimuotoisuutta.
- Noin **puolet globaaleista päästöistä ja 90% luonnon monimuotoisuuden ja vesistöjen ongelmista aiheutuu luonnon varojen prosessoinnista** materiaaleiksi, polttoaineeksi ja ruoaksi.
- Taloudelliset ohjauskeinot ovat keskeisessä roolissa päästövähennysten saavuttamisessa:
  - Päästökauppa ensisijainen ohjauskeino päästökauppasektoreilla, mutta päällekkäinen ohjaus voi nyt olla perusteltua.
  - Taakanjakosektoreille mietittävä kotimaiset ohjauskeinot.
  - Kiertotalous avuksi materiaalien järkevään käyttöön ja päästövähennyksiin.

SITRA

SUOMEN ILMASTOPANEELI
The Finnish Climate Change Panel

Ilmastopaneeli: Suomen toimenpidekuilu 19MtCO_2

Toimia 46%:lle vaadittavista päästövähennyksistä

Emissions gap – päästökuilu

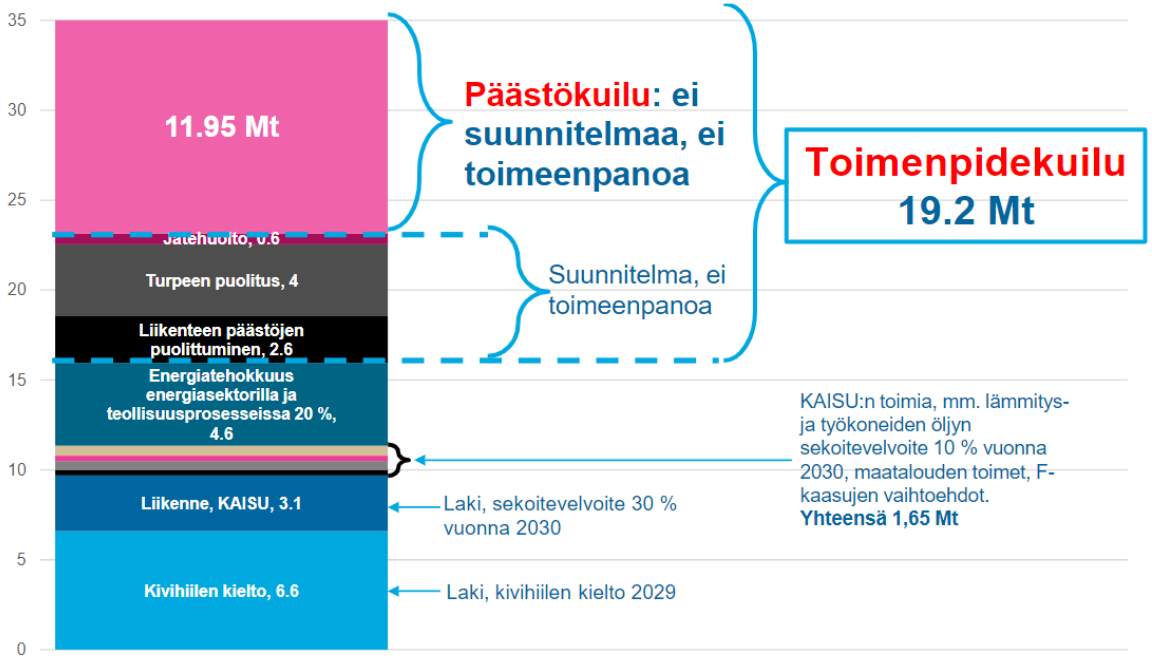

Veromuutokset

- Verotusta on mainittu uudistettavan **hallituskauden aikana tehtävän kestävän kehityksen verouudistuksen avulla**, joka koostuu energiaverotuksen uudistuksesta, liikenteen verotuksen laaja-alaisemmasta uudistuksesta, kiertotalouden edistämisestä sekä päästöperusteisen kulutusveron selvittämisestä. **Erittäin tärkeä osa ilmastotoimia.**
- Kokonaisvaltaisten uudistusten osalta **on perusteltua tehdä kattavat vaikutusanalyysit, mutta** niiden ei pitäisi toimia hidasteena jo hyvin tutkittujen toimien soveltamiselle. **Verouudistukset pitää saada tukemaan ilmastotoimia mahdollisimman pian.**
- Sähköistäminen luo usealla teollisuusalalla mahdollisuuksia päästövähennyksiin: olisi ollut toivottavaa, että energiaintensiivisen teollisuuden energiaveron palautusjärjestelmä ja sähkövero II veroluokan alennus kohti EU:n sallimaa minimitasoa olisi otettu huomioon heti vuoden 2020 talousarvioissa eikä siirretty toteutettavaksi vasta myöhemmin hallituskaudella.

Kestävän kehityksen verouudistus

- Kestävän kehityksen verouudistuksella tarkoitetaan **verotuksen painopisteen siirtämistä (tilapäisesti) kohti päästöjen ja luonnonvarojen verotusta budjettineutraalisti**
- = Päästö- ja ympäristöverot ylös, muuta haittaavaa verotusta alas tai menoja lisää
- **Uudistuksen avulla voisi edistää päästövähennysten nopeuttamista, työllisyyttä ja sosiaalisesti reilua siirtymistä vähähiiliseen kiertotalouteen**
- Pelkkä sääntelyn kiristäminen ja ympäristöverojen korotus eivät mahdollista samaa
- Uudistuksen avulla voisi saada varoja myös kiertotaloutta ja vähäpäästöisiä ratkaisuja tukevien veronalennusten ja tukien käyttöön
- Mm. Maailmanpankki, OECD ja Euroopan komissio ovat suositelleet valtioille kestävän kehityksen verouudistuksia päästöjen vähentämiseksi.

SITRA

Tutkimus-, kehitys- ja investointituet

- **Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotukien** on taloustieteellisessä tutkimuskirjallisuudessa **todettu olevan usein tehokkaita päästöjen vähentämiseen**, tosin niillä saavutetut päästövähennykset voivat viedä aikaa
- **Lisäpanostukset** yleiseen tutkimusorganisaatioiden rahoitukseen sekä erityisesti 55 milj. euron lisäys Business Finlandin avulla myönnettävään avustusmuotoiseen rahoitukseen ja 18 milj. euron lisäys kiertotalouden investointi- ja innovaatiotukiin **voivat tehostaa ja nopeuttaa vähähiilisten teknologioiden ja kiertotalousratkaisujen kehittelyä ja käyttöönottoa**
- Kivihiiltä korvaavien ratkaisujen 30 milj. euron investointi- ja demonstraatiotuet energiatuen osana ja taloyhtiöiden energia-avustuksiin ehdotettu 20 milj. euron lisäys voivat lisätä myös hieman päästövähennyksiä
- **Tukia ei tulisi kohdistaa sellaisiin investointeihin, jotka syntyisivät myös markkinaehtoisesti** ja niiden kokonaisvaikuttavuus tulisi maksimoida koko yhteiskunnan kannalta

SITRA

Tuet liikenteen päästövähennystoimille

- Liikenteen päästövähennystavoitteen kannalta **talousarviossa on useita pieniä, oikeaan suuntaan vieviä muutoksia**
- Biokaasuohjelmalle ehdotettu 5 milj. euron rahoitus sekä sähköautojen latausinfran rakentamiseen kohdistuvan tuen jatkaminen ja korottaminen 4 milj. euroa voivat edistää uusien vähäpäästöisten käyttövoimien yleistymistä ajoneuvokannassa parantamalla näihin liittyvän perusinfran saatavuutta, mutta **merkittävien tulosten varmistamiseksi panostusten tulisi olla suurempia**
- Lisäksi talousarviossa mainitut **lisäpanostukset raideinfrastruktuuriin, kävelyn- ja pyöräilyn edistämiseen sekä joukkoliikennetukeen voivat avustaa** maantieliikenteen suoritteiden ja **päästöjen vähentämisessä**

Aluetuet

- Talousarviossa 20 miljoonan euron budjetti yleisesti alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemiseen
- Sen allokaatiosta päätettäessä ja tulevaisuudessa **aluetukien kohdalla olisi hyvä pitää esillä myös ilmastotoimien ja ilmastonmuutoksen tuomia vaikutuksia** ja niiden sosiaaliseen hyväksyttävyyteen liittyviä näkökulmia
- Esimerkiksi turvetuotanto alueet Suomessa ja mahdolliset tukitarpeet niillä uusien vähäpäästöisten liiketoimien ja työpaikkojen luomiseen

Ulkomaat

YK-raportti: Ilmasto lämpenee aiempia ennusteita nopeammin, ja päästötavoitteita on kiristettävä moninkertaisesti

"Jos päästöt eivät ala vähentyä, laskusta tulee helvetillinen", professori kuvailee.

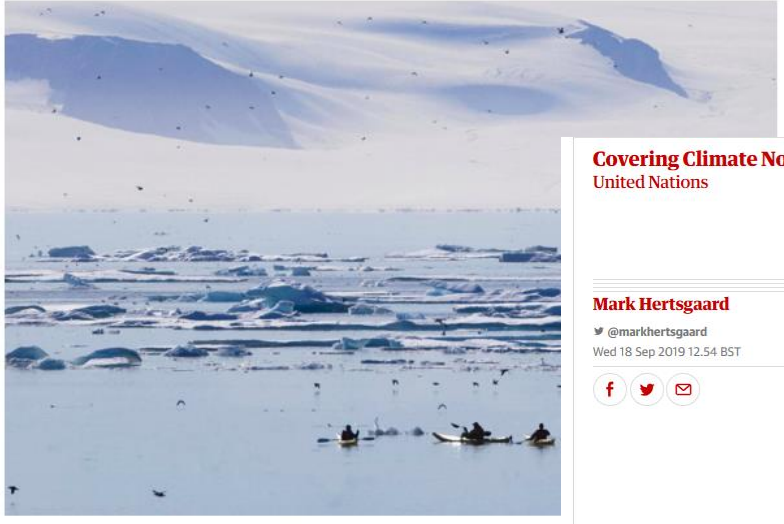

Melojia jäiden seassa Pohjoisella jäämerellä Kanadan Nunavutissa he
mukaan pohjoisen napajään kesäajan pinta-ala on pienentynyt viime
WEAR / DESIGN PICS)

Tommi Hannula HS
Julkaistu: 23.9. 13:22

- Ilmastokriisi etenee hälyttävää vauhtia
- Talouden ohjauskeinot tulee valjastaa ajamaan ilmastotoimia
- Keskeistä toimien onnistuminen, riittävyys ja tehokkuus

Covering Climate Now
United Nations

'We're losing the race': UN secretary general calls climate change an 'emergency'

Mark Hertsgaard
@markhertsgaard
Wed 18 Sep 2019 12.54 BST

HYVÄÄ HUOMISTA, SUOMI!

sitra.fi | seuraavaerä.fi
@sitrafund

SITRA